
REDACTIONEEL

Bijna iedereen zal beamen, en vaak uit eigen ervaringen kunnen bevestigen, dat bepaalde gezondheidsproblemen ook een duidelijke maatschappelijke achtergrond kunnen hebben. Denk maar aan werkeloosheid, stress, geweld en overconsumptie. Toch is het voor bijna iedereen even vanzelfsprekend dat gezondheidsproblemen individu gericht worden aangepakt. In de bundel 'Het uitzicht van Sisyphus-maatschappelijke contexten van geestelijke (on)gezondheid' doet Jan Baars in z'n inleiding een serieuze poging om deze vanzelfsprekend lijkende individu gerichte probleembenadering kritisch te analyseren. In dit redactioneel voert het veel te ver om zijn analyse samen te vatten. Toch wil ik een paar paar van z'n conclusies en opmerkingen gebruiken om dit thema nummer over preventie te introduceren en ook de bundel van Jan Baars en Doortje Kal nog eens onder jullie aandacht te brengen. Baars beweert in z'n inleiding dat door de wetenschappelijke methoden die worden gehanteerd bij onderzoek in de geestelijke gezondheidszorg (alleen het streng toetsbare is acceptabel) belangrijke punten waarover het eigenlijk zou moeten gaan steeds uit het vizier verdwijnen. Het gaat dan bijvoorbeeld over de invloed van intermenselijke communicatie en sociale interventies gericht op de invloed van maatschappelijke contexten. Zij zijn niet goed in die streng toetsbare (evidence based) methoden in te passen en worden daarmee ook min of meer buiten beschouwing gelaten bij "het echte werk" in de geestelijke gezondheidszorg. Maar volgens Baars vinden maatschappelijke processen van geestelijke (on)gezondheid hun concrete gedaante en belichaming in

individuele beleving van de problemen door individuen. Hiermee geeft Baars de onlosmakelijke verbinding aan tussen maatschappelijke invloeden en de individuele beleving van problemen. Preventie in de geestelijke gezondheidszorg maar natuurlijk ook sociale psychiatrie zijn bij uitstek de gebieden die deze verbindingen in de praktijk gestalte geven. In dit thema nummer van SP worden een aantal projecten en activiteiten beschreven die dit zichtbaar maken.

Het artikel van **Anita Bosveld** 'De hulpverlener en de universele mensenrechten in een multiculturele samenleving' benadert de problematiek nog tamelijk abstract vanuit de vraagstelling of aanpassen hetzelfde is als het je gedwongen eigen maken van de cultuur van de meerderheid. Of anders gesteld is de eigen culturele identiteit onder geschikt aan de plek waar je woont. Sociale psychiatrie heeft als een van haar centrale principes dat respect voor de culturele identiteit de basis vormt van het vertrouwen waarop de hulpverleners relatie is gebaseerd. In dit artikel is een in Nederland bij de wet verboden ingreep uitgelicht en daarmee is dan ook direct het belang maar ook de enorme ingewikkeldheid van deze problematiek aangegeven. In het preventie project wat in het artikel wordt genoemd hebben ze dat goed begrepen en bevorderen ze de communicatie om de wederzijdse inzichten en het begrip in elkaars cultuur te vergroten.

Het tweede artikel, van **Paul Hemels**, gaat over suicide-preventie. Suicide is niet veel in de publiciteit maar blijkt nog altijd meer slachtoffers te maken dan er jaarlijks in het verkeer vallen. In de preventiepraktijk is het op dit moment

geen actueel thema. Echter in Oost Brabant wordt sinds vier jaar op verschillende niveau's gewerkt aan een preventieve aanpak van suicide en suicidepogingen. Het artikel beschrijft die praktijk maar geeft ook een breder zicht op de ernst van het probleem in Nederland.

Aria van Buuren en Reyhan Usta

schrijven over een groepstherapie voor gescheiden Turkse vrouwen.

Echtscheiding is in de Turkse gemeenschap nog steeds een taboe. Gescheiden Turkse vrouwen worden in de meeste gevallen uitgestoten, ze zijn niet meer welkom bij andere Turkse families en voelen zich gebrandmerkt. Het gevolg is isolement. Geprobeerd wordt om middels de groepsgerichte benadering de sterk individualiserende beleving te doorbreken en hen het verband met de culturele achtergrond, de maatschappelijke positie en socialisatie te laten voelen. Onderlinge communicatie en de steun van de begeleiders maakt de vrouwen bewust van hun positie en helpt hen de eigen handelingscompetentie te vergroten. Een heel interessant initiatief is de gespreksgroep "Jong en Oud".

Annemarie van der Voet en

Elsenoer van Buuren beschrijven hoe ze in een Zaans verzorgingshuis de

stereotiepe beeldvorming te lijf zijn gegaan. Heel creatief en origineel startten zij gespreksgroepen tussen de oudere bewoners van het tehuis en de jongere medewerksters. Zij gaan er daarbij vanuit dat er sprake is van een vaak onbewuste negatieve beeldvorming van de medewerksters over de bewoners en dat deze een negatieve invloed heeft op de bejegening. De bijeenkomsten zijn door de deelnemers als zeer positief ervaren. Men leert elkaars positie beter kennen, het biedt gelegenheid persoonlijke verhalen te vertellen en stereotiepen worden doorbroken. Het project heeft belangrijke raakvlakken met de in Amsterdam ontwikkelde Multilooggroepen. Ook de Zaanse gespreksgroepen dragen bij aan een groter onderling begrip, groter onderling vertrouwen en het beter begrijpen van de taal van de professional.

Tot slot in dit nummer een artikel van **Ellen Siegert**. Een artikel over een zeer wijd door het land verbreid preventie project voor kinderen van ouders met psychiatrische problemen. Middels casuïstiek geeft zij een goed beeld van de raakvlakken die het project heeft met de dagelijkse praktijk van de SPV.

Anita Bosveld en Kees Onderwater